

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Okrajni zastop št. Lenarski.

Dobro so se držali volilci v št. Lenarskem okraju pri zadnjih volitvah, hvala jim! Da je večina prebivalcev v tem okraju dobra, slovenska, to je znano, lahko pa se je čudil zato človek, da je bil okr. zastop doslej vedno v rokah peščice nemškutarjev. Ljudstvo je to čutilo ali ni si moglo pomagati.

Možje, ki so skovali postavo za okr. zastope, bili so liberalci in veliki Nemci, za to pa so si jo tako obdelali, da se le njim prileže. Okrajni zastop se voli po treh skupinah. One obstoje iz velicega posestva, iz mestnih in trških ali tudi obrtnih krogov in pa iz kmečkih volilcev.

Skoro nikjer ni bilo zato liberalcem težko priti pri teh volitvah do večine. Da sta, le dve skupini volili v njih zmislu, pa so oni že tudi imeli večino v zastopu in z njo ves okrajni odbor. Tako je bilo doslej tudi v zastopu št. Lenarskem. Letos pa so prvi vel. posestniki stopili na lastne noge ter so izvolili same vrle in vestne može v zastop. Trga št. Lenart in Sv. Trojica sta pač ostala pri svojih starih možéh, za to pa so potem kmečki volilci, kakor že včasih poprej, stopili na stran vel. posestnikov ter so si istotako izbrali narodne može v zastop.

Narodni može imajo torej v celem zastopu dve tretjini za-se, v njih rokah je pa s tem tudi večina v okrajnem odboru. Njim gre tedaj sedaj vse na to, da dobijo v resnici okr. odbor v svoje roke. V nekaterih dneh se bode ta volitev izvršila. Z njo bode pa se tudi odločilo, kdo naj bode v zastopu gospod. poštena, slovenska ali pa nemčurska, liberalna stranka.

To znamo mi ali tudi nasprotna stranka vé za to in bode gotovo poskusila vsaj po strani priti do večine v odboru. Za sredstva si ona ne bo v skrbi. Mi sicer nimamo straha, da jim gredó naši može na limanice, vendar pa jih moramo opomeniti na eno. Ker večina slov.

zastopnikov ni velika, treba bo vsem priti in svoje glase dati za tiste može, ki jim jih bodo zanesljivi naši može nasvetovali.

Ostati doma v den volitve ali pa cepiti glase pri njej — ne, to bi bil greh, ki bi jim ga slov. ljudstvo ne moglo odpustiti. Tu ne gre za osebe, tu gre vse za dobro stvar in za to ne sme noben zastopnik kaj dati ne za granje ne za hvaljenje kacih imen. Na ponudbo bode vsega tega seveda že zdaj veliko, saj znamo, kako da je pri njih navada.

Zato pa, slov. može, pozor! Naši volilci so vas postavili na svečnik, lepo bi ne bilo tedaj, ko bi vas kdo zlezal pod nemškutarski mernik. Kakor bi že koli to storil, ljudstvo naše, ne samo, kar ga je v tem okraju, vse slov. ljudstvo vzelo bi mu to za zlo. Znamenje izdajalca bi nosil vse žive dni na svojem čelu, pa tudi v svojem — srcu.

Kakor pa smo že rekli, tega strahú nimamo za naše može in torej že v naprej lahko slov. ljudstvu naznamo, da bode št. Lenarski okr. zastop odslej, kakor je ljudstvo v celem okraju lepo krščansko in slovensko, nov cvet v vencu slov. zastopov.

V to pomozi Bog!

Avstrija na vzhodu.

(Konoc.)

Ker smo mirno gledali boj vzhodnih narodov za svojo svobodo proti Turkom, ker smo jenjali se bojevati proti njim, Rusi pa niso jenjali, mi pa smo še včasih Turkom politično pomagali, nastale so države samostalnih narodov, ki so Avstrijo sovražili zavoljo podpiranja turške zakonitne vlade, Rusijo pa častili; pri tem se je pa tudi Rusija vedno približala našemu Dunavskemu polju.

Pripoznanati se mora, da so Rusi neizmerno mnogo žrtvovali za podunavske narode, za njih svobodo, za krščansko vero. Ruska kri je tekla za Srbe, Bolgare in Rumune, trije veliki boji so

se borili samo v tekočem stoletji. Ne samo vlada, tudi ruski narod je napenjal vse sile, pomagati, da se uniči turški jarem.

Nagibi tega velikanskega truda so bili trojni. V prvi vrsti menda jednakost tako zvane pravoslavne vere (grške, nezdružene cerkve). Ta nagib je bil najmočnejši zlasti v poprejšnjem času, ko še ni bila razvita ideja narodnosti. Že tako si moremo tolmačiti, da so Rusi šli v boj tudi za Rumune in Grke, ki niso Slovani.

Drugi nagib je bila enakost slovanske krvi, ker v novejšem času so se Rusi borili zlasti za Srbe in Bolgare, in očitno izrekli, zlasti narod ruski izjavil je pri vsaki priložnosti, da je voljen vse storiti za svoje slovanske brate.

Tretji nagib pa je bil in je danes — to nič ne pomaga — sebičnost. Ako izrečem tako osorno besedo, dokazati jo moram seveda. Menda pa ni treba drugega dokaza, nego obnašanje ruske vlade preteklo leto v Bolgariji. Bolgari so bili jako zadovoljni s svojim knezom, slavili so ga, ker je bil zmagal proti Srbom, in ker je pridobil Rumelijo, namreč bolgarsko deželo na južni strani Balkana, svoji državi.

Rusi pa niso marali bolgarskega kneza, ker je vladal neodvisno. Nekoliko let poprej se je branil, dalje poslušati ruske svetovalce, iz službe odpustil ruske častnike itd. Zato so Rusi šuntali svoje prijatelje po deželi, dokler se ni osnovala zarota, ki je spravila kneza iz dežele. Da je bila velika večina Bolgarov proti zaroti, pokazalo se je, ko se je knez vrnil. Vendar mu ni bilo dalje ostati, ker je Rusija žugala in prisilila, da se je moral odpovedati svojemu prestolu. Še dandanes napenja Rusija vse strune, da bi si pridobila odločen upliv na vso Bulgarijo, zlasti da bi se izvolil novi knez, ki bi bil popolnoma udan Rusom; in ruski narod vse to odobrava v svojih časnikih.

Mi pa ne moremo tega odobriti nikoli. Ali so morebiti Rusi sami Slovani, Bolgari pa ne? Ali je še kaj vredna čast in pravica? Kdo bode pritrtil zaroti proti zasluženemu knezu (akoravno ni prijatelj kneza), kdo bode spoznal za krivico, da bolgarski narod si svobodno izbere novega? Žrtve Rusov za bolgarsko svobodo ne dajejo Rusom pravice, uničiti bolgarske svobode!

To je, kar sem imenoval poprej sebičnost. Rusi namreč si mislijo pridobiti ne samo jugoslovanskih in podunavskih dežel, temuč ruski narod ne taji svoje želje, Turčijo popolnoma razdreti, in glavni grad Konstantinopol ali Carigrad si osvojiti. To željo nekoliko skrivajo ter olepšajo z izrazom: Na cerkvi sv. Sofije (nekdanji stolni cerkvi v Carigradu, sedaj turškem svetišču) hočejo zopet nastaviti sv. Križ. Ali do cerkve sv. Sofije Rusi nimajo nič več pravice, nego mi Slovenci do cerkve sv. Petra

v Rimu. Cerkev sv. Petra so sezidali Lahi, cerkev sv. Sofije pa Grki.

Jasno nam je iz uvoda, da tudi Avstrija nikoli ne bi mogla mirno gledati, da si Rusi osvojijo Bolgarijo. Podunavske dežele so še jedini trg, ki ga imamo za svoje dušne in obrtne proizvode, tega ne moremo in ne smemo pustiti nobeni drugi velevlasti. Prijateljstvo med Rusijo in Avstrijo ne more biti iskreno, dokler Rusi zahtevajo glavni upliv tam, kjer je potreben nam. Res je, da ga še nismo zaslužili, ali potreben nam je, kakor ribi voda. In kot zvesti Avstrijani in v lastnem interesu bomo to dokazali tudi Slovenci v slučaju boja. Ne bomo se dali motiti ne po inozemskih listih, ne po domačih. Žal! da se motijo tudi nekateri domači listi, zlasti česki in hrvaški, tako silno v tej zadevi; celo v slovenskem listu smo čitali, da so se pohvalili bolgarski zarotniki in postopanje ruske vlade na Bolgarskem. Naše geslo pa bodi: Hrib se omaja in hrast, zvestoba Slovenca ne gane! O drugem tekmeču na vzhodu govorimo morebiti drugokrat. To so namreč naši „zavezniki“, t. j. nemško cesarstvo.

Dr. Janko Serbec.

Gospodarske stvari.

Ozebljenje rastlin.

Naše domače rastline pozebejo že ne le takrat, kedar zleze živo srebro v gorkomeru pod ničlo. Pozeb se pozna pri rastlini še le tedaj, ko se otali. Rastlina je celo vodena, listje je začrnelo, ter se potem posuši.

Kako nastane pozeb? Poprej se je ta naravna prikazen razlagala tako-le: Vsaka reč ima to lastnost, da se v vročini nateguje, v mrazu pa krči. Najbolj se vidi to pri živem srebru. V toploti se vzdiguje v steklu k višku; po leti kaže gorkomer v časi 30 stopinj in še več. Po zimi pa se stiskuje, kakor mi, kedar nas zebe, ter leze vedno navzdol, vedno ga je menj, tako da pade do ničle ali še pod ničlo. Tako se godi tudi vodi.

Mrzleje ko je, manj je vode. Kedar je tako mrzlo, da zleze živo srebro na ničlo, takrat ima voda najmanjšo ohlatino. Vse druge reči pa se pri večjem mrazu še bolj skrčijo. Voda dela to izjemo, da se razširja od ničle pa do 4. stopinje pod ničlo le še bolj. Postavi steklenico vode vun na mraz. Strla se bo za to, ker se širi voda. Godijo se zavoljo te lastnosti vode, prav velikanske prikazni v naravi.

Mogočno skalovje, da, celi hribje se včasih rušijo med strašnim gromom in bobnenjem, tako da se cela okolica na mnogo ur daleč trese in trepeče. Kako to? Voda v skalnatih poklinah zmrzuje ter se širi, in ker se ne more, kakor ji postava zapoveduje, za to raznese celo ogromno